

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

Sosiologiske perspektiver på sosialt avvik
Sociological perspectives on social
deviance

Amalie Eikeland Grindhaug

Kandidatnummer: 223

Sosiologi - Ungdomssosiologi

Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

Veileder: Tomas Hostad Løding

Innleveringsdato: 25.05.2021

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle

kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

Forord

Denne oppgaven er skrevet som min avsluttende oppgave på bachelorstudiet i Sosiologi ved Høgskulen på Vestlandet. Det å skrive denne bacheloroppgaven har både vært det mest interessante, men også det mest frustrerende jeg har gjort i min tid på Høyskolen. Jeg har fått kjent på en utrolig mestringsfølelse, og det har vært spennende å fordype seg i et tema som jeg interesserer meg for. Gjennom denne skriveprosessen har jeg fått tilegnet meg ny kunnskap og ny forståelse for temaet.

Aller først vil jeg takke min fantastiske veileder Tomas Hostad Løding for gode sosiologiske samtaler, veiledning og gode råd for oppgaveskrivingen. Jeg vil også takke familie og venner for motiverende, oppmuntrende og støttende samtaler gjennom skriveprosessen.

God lesing!

Karmøy, 22. mai 2021

Sammendrag

Hvordan kan vi forstå sosialt avvik i samfunnet? Ved hjelp av ulike sosiologiske teorier (avviksteorier) skal denne bacheloroppgaven gi oss litt bedre forståelse for hvorfor det kan oppstå sosiale avvik i dagens samfunn. Oppgaven er spesielt rettet mot ungdommer som bryter med de sosiale formelle normene, det vil si ungdomskriminalitet – som er et veldig dagsaktuelt tema. Bryte med formelle normer i et samfunn er å avvike fra det som resten av samfunnet anser som normalt. Innenfor sosiologien er det ofte kriminalitet det snakkes om når det gjelder sosiale avvik nettopp fordi individene bryter med reglene og normene samfunnet har bestemt at skal være gjeldene. Ved å se nærmere på sosiologiske teorier som funksjonalisme, stemplingsteori og sosial kontroll vil vi tilegne oss en bredere forståelse for hvorfor sosiale avvik kan oppstå.

Abstract

How can we understand social deviance in society? Using various sociological theories (deviation theories), this bachelor thesis will give us a better understanding of why social deviations can occur today. The thesis is especially aimed at young people who break with the social formal norms, like juvenile delinquency - which is a growing problem. Breaking formal norms in a society is deviating from what the rest of society considers normal. Within sociology, crime is often talked about when it comes to social deviations precisely because individuals break the rules and norms society has decided should apply. By looking more closely at sociological theories such as functionalism, stamp theory and social control, we will get a broader understanding of why social deviations can occur.

Innhold

Forord	2
Sammendrag	3
Abstract	4
1. Innledning	6
1.1 Problemstilling	7
2. Metode	7
3. Hva er et sosialt avvik?	8
4. Sosiologiske avviksteorier	9
5. Samfunnets makt og struktur	11
5.1 Tap av verdigrunnlag i samfunnet	12
6. Ungdommens identitetsdannelse	15
6.1 Ungdom – en subkultur	17
7. Samfunnets normalitet – årsaken til kriminalitet?	20
8. Oppsummering	22
Litteratur	23
Selvvalgt litteratur	24

1. Innledning

Som selvstendige individer er vi født inn i et samfunn, hvor vi alle skal gjennom en sosialiseringssprosess. Et av de viktigste stegene i sosialiseringssprosessen er når vi som individer kan oppfatte det daglige som skjer rundt oss og anse det som det normale i samfunnet. Helt fra fødselen av lærer vi i det norske samfunnet hva som anses å være normalt, og hva som anses å være et avvik, altså brudd på det som anses å være normalt. Slike brudd kan sanksjoneres med en form for straff, og ved å sanksjonere de som bryter med de formelle normene kan den sosiale orden i samfunnet opprettholdes. På denne måten tilegner vi oss kunnskapen og forståelsen for hva som er akseptert og ikke akseptert. For å bli et fullverdig og akseptert medlem i samfunnet tilegner vi oss ferdigheter, holdninger og kunnskap gjennom sosialiseringssprosessen som er forventet av de andre medlemmene i det gitte samfunnet vi nå er en del av (Schiefløe, 2019).

I denne oppgaven ønsker jeg å få en bredere forståelse for hva sosiale avvik er, og spesielt blant ungdommer da jeg mener at dette er et viktig tema i dagens samfunn. Spesielt i det moderne samfunnet vi nå lever i har vi regelmessige utskiftninger av generasjoner, det vil si at den sosiale orden og strukturen i samfunnet endrer seg, og det som defineres som normalt endrer seg sammen med samfunnet. Ved hjelp av sosiologiske perspektiver vil jeg se på hvordan sosiologer har sett på sosiale avvik, og hvordan de forklarer de formelle sosiale avvikene som oppstår rundt oss. Hvem er det som bestemmer når noe er et avvik? Og hvordan blir avvik til? Valget for oppgavens tema henger sammen med egne erfaringer fra yrkeslivet hvor jeg nesten daglig møter på ungdommer som bryter med de sosiale formelle normene i dagens samfunn, velvitende om konsekvensene slike avvik kan føre med seg senere i livet. Både når det kommer til hvordan resten av samfunnet oppfatter den enkelte ungdommen, men også de konsekvensene avvikene fører med seg innen utdanning og senere ut i arbeidslivet for ungdommen som bryter bevisst med samfunnets formelle normer. Det er dette som har gjort meg nysgjerrig på å finne ut og forstå hvordan sosiale avvik kan oppstå blant norske ungdommer.

I første del av oppgaven vil jeg gjøre rede for hva sosialt avvik er, før jeg vil ved hjelp av sosiologiske perspektiver sette ord på hvorfor sosiale avvik kan oppstå i samfunnet, og hvordan sosiologien forstår begrepet sosiale avvik. Innen sosiologien blir sosiale avvik assosiert med kriminalitet, det vil si brudd på de formelle normene i samfunnet. Helt til slutt vil jeg se nærmere på ulike faktorer som kan spille inn på ungdommenes oppfatning av samfunnets normalitet. Oppgaven vil ikke ha et eget avsnitt for drøfting da jeg velger å drøfte

de ulike sosiologiske perspektivene gjennom hele oppgaven for å lettere forstå de sosiale avvikene som oppstår i samfunnet. Oppgaven vil derfor bli en teoretisk gjennomgang av sosiologiske perspektiver for å forstå sosiale avvik.

1.1 Problemstilling

Problemstillingen min for denne oppgaven blir derfor: «*Hvordan forstås sosialt avvik i sosiologien?*»

2. Metode

Begrepet metode kan defineres som «veien til målet», altså hvordan jeg skal gå frem for å kunne best mulig besvare problemstillingen min (Schieffloe, 2019). For å svare på problemstillingen i denne bacheloroppgaven har jeg valgt å benytte meg av litteraturstudie som metode. Jeg har valgt litteraturstudie fordi jeg mener at problemstillingen min kan best besvares ved hjelp av allerede eksisterende data som er forsket på. Ved å benytte litteraturstudie vil jeg ikke samle inn egen empirisk data i form av intervjuer eller undersøkelser, men jeg vil benytte tidligere forskning på det temaet jeg har valgt. Når en skal skrive litteraturstudie mener jeg at det er viktig å ha på seg kritiske briller i utvelgelsen av litteratur, nettopp fordi forskningen jeg velger å bruke i oppgaven skal være gyldig og troverdig. Videre vil jeg gjøre et grundig arbeid i utvelgelsen av litteratur for å best mulig besvare problemstillingen min. Jeg må på best mulig måte prøve å forsikre meg om at litteraturen jeg velger å bruke i oppgaven min er gyldig og relevant. Det vil være viktig å være kritisk til forfatterens egne meninger og fremstillingsevner i teksten, da vi aldri helt kan vite om forfatteren former tekst og resultat med egen teori. Jeg skal prøve å holde meg nøytral til det forfatterne fremstiller i egne tekster, og heller drøfte tekstene opp mot andre sosiologiske perspektiver for å best mulig kunne besvare min problemstilling som er å forstå hva sosiale avvik er ved hjelp av den sosiologiske forståelsen av begrepet.

For å finne relevant litteratur har jeg benyttet meg av databasene til Google Scholar, Idunn, Oria og Nasjonalbiblioteket. Her har jeg brukt søkeord som; «sosiale avvik», «ungdommer», «avvikssosiologi». Jeg har også benyttet meg av engelske søkeord som; «Social deviance», «deviance», «youth», «deviance theory» og «understanding deviance». Jeg har også lest gamle bacheloroppgaver innenfor sosiologi for å få et innblikk i hvordan å strukturere selve oppgaven.

Teorien som blir benyttet i denne oppgaven stammer i bunn og grunn fra pensum i ungdomssosiologi. Begrepene teori og perspektiv vil gå om en annen i oppgaven. Sosialt avvik assosieres ofte med kriminalitet når det er snakk om sosiale avvik i sosiologien, og derfor vil oppgaven handle om dette. Videre har jeg forklart at jeg ønsker å fokusere på ungdommer, både fra tidligere erfaringer fra yrkeslivet, men også da bachelorstudiet jeg nå er i ferd med å avslutte nettopp heter ungdomssosiologi hvor vi i løpet av studiet har hatt ulike emner som handler om ungdommer og ungdommers posisjon i samfunnet.

Selv om oppgaven min består av allerede publiserte forskningsdata, og jeg ikke nødvendigvis tilføyer noe ny empirisk data, håper jeg likevel at oppgaven kan bidra med ny tolkning og forståelse når det kommer til det å forstå hva sosiale avvik er, og hvordan ifølge sosiologien sosiale avvik oppstår.

3. Hva er et sosialt avvik?

Sosiale avvik er et kjent begrep innen sosiologien, og vi kan definere sosialt avvik som noe som bryter med den sosiale orden i et samfunn (Halvorsen, 2001). Den sosiale ordenen i samfunnet lærer man gjennom primærsosialisering i familien og gjennom sekundærsosialisering ved lover og regler i samfunnet (Halvorsen, 2001). Fellesskapet i samfunnet har bestemt hvilke normer og regler som skal følges, og når et individ, altså en deltaker i samfunnet bryter en bestemt norm blir dette definert som et sosialt avvik.

Brudd på normene i et samfunn kan deles inn i to bunker, de formelle og de uformelle normene. Formelle normer er lover og regler som er gjeldende i samfunnet, slik som trafikkregler. Dette er lover og regler som er skrevet ned. Brudd på formelle normer vil som oftest sanksjoneres med bøter eller fengsel, avhengig av alvorlighetsgraden på bruddet (Skog, 2006). Samfunnet har formelle normer for å kunne ha en sosial orden, uten formelle normer og regler ville det vært vanskelig å vite hva som er rett og hva som er galt. Når normene og reglene blir automatisk fulgt av individet kan vi si at normene er blitt internalisert i individet, altså at det føles helt naturlig for individet å følge de gitte normene og at det er blitt en del av individets personlighet og samvittighet (Berger og Luckmann, 2011).

Den andre bunken er de uformelle normene som går ut på hva som er forventet av oss i samfunnet, og hva de andre i samfunnet tar for gitt at vi kan og at vi gjør (og ikke gjør). Dette er «uskrevne regler» som gjerne blir lært bort muntlig gjennom sosialiseringprosessen, en prosess hvor vi som individer tilegner oss samfunnets normer og adferdsmønster (Skog,

2006). Sanksjoneringen for brudd på uformelle normer gir ikke fengselsstraff, men det kan gi individet som brøt normen en ubehagelig følelse da andre mennesker vil kunne sende ut signaler om at det en nettopp gjorde var galt (Skog, 2006). Hvordan vi oppfører oss i det sosiale rom, bordskikk og at vi vasker hendene etter at vi har vært på toalettet er forventet av oss og en selvfølge for de andre i samfunnet.

Det er majoriteten som bestemmer hva som anses som normaliteten i samfunnet, derfor kan det være vanskelig å vite når en norm blir brutt. Spesielt vanskelig kan det være når det som ble definert som galt før i tiden er lov nå, og motsatt (Skog, 2006). Det som føles galt for noen, er ikke nødvendigvis oppfattet på samme måte for en annen, og derfor er det vanskelig å vite hva normalen er. Ikke alle sosiale avvik er negative, det finnes også de avvikene som er positive både for avvikeren selv og for samfunnet i sin helhet.

I denne aktuelle oppgaven ønsker jeg å se nærmere på de negative sosiale avvikene som ungdommer gjør, nettopp fordi jeg ønsker å lære og forstå hvorfor det skjer. Er det frivillige valg hvor ungdommen selv er klar over konsekvensene av valgene, eller har ikke informasjonen kommet frem tydelig nok i sosialiseringprosessen? Som tidligere nevnt i oppgaven blir sosiale avvik innen sosiologien assosiert med kriminalitet, og derfor vil oppgaven handle om å forstå hva sosiale avvik er. Ved hjelp av sosiologiske perspektiver ønsker jeg å forstå hvorfor noen ungdommer bryter med normene i samfunnet og utfører kriminelle handlinger, eller blir kriminell.

4. Sosiologiske avviksteorier

Sosiologi er vitenskapen om samfunnet og mennesket, forstå mennesket i samfunnet, og samfunnet i mennesket. De sosiologiske perspektivene omfatter alle sider av samfunnet og mennesket, for å kunne forstå hva som skjer rundt oss (Schiefløe, 2019). Hvordan samfunnet er bygd opp, hvordan og hvorfor det endrer seg er det sosiologien ønsker å forstå. På den andre siden når det gjelder det menneskelige, er sosiologien opptatt av å forstå menneskets livssituasjon, adferden og handlingene individene i et samfunn gjør. Sosiologiske avviksteorier prøver å gi en forklaring på hvorfor nettopp sosiale avvik oppstår. Det er ikke slik at de ulike teoriene på avvik står opp mot hverandre og mener at alle andre teorier er feil, de viser heller bare ulike måter å forstå sosiale avvik på. For noen aktører som begår kriminelle handlinger kan en bestemt teori være svært treffende, mens hos en annen aktør kan det være en god blanding av flere teorier (Skog, 2006).

Selv om denne oppgaven i bunn og grunn bygger på å forstå sosiale avvik ved hjelp av sosiologiske perspektiver, mener jeg at det er viktig at jeg benytte meg av mine kritiske briller da avviksteorier kan bygge på sosiologers egne tanker og meninger. Som nevnt tidligere så er det viktig at informasjonen fra litteraturen jeg bruker i dette litteraturstudiet er gyldig og troverdig. Det kan fort bli litt vanskelig å bevise at et individ er blitt kriminell fordi individet er fattig. De sosiologiske teoriene kan gi oss en forståelse for årsaker som ligger bak individers valg, men det kan ikke bevise at alle som er født inn i en fattig familie blir kriminelle. Dette fordi et hvert individ er selvstendig, med egne meninger og tanker. Avviksteoriene kan være med på å gi forståelse, kunnskap og årsaker til at det kan oppstå sosiale avvik, og det er nettopp det jeg vil bruke avviksteoriene til.

Et av temaene som har engasjert sosiologer mest i etterkrigstiden er aktør/struktur-problemet som handler om det store spørsmålet om det er aktøren eller strukturen som har den første påvirkningen i samfunnet? (Aakvaag, 2008). Noen av avviksteoriene jeg har valgt å bruke for å besvare problemstillingen min har noe som sosiologien kaller for et «ovenfra-og-ned» perspektiv på aktør/struktur-problemet. Det vil si at det er det som skjer i samfunnet som påvirker enkeltindividets handlinger, og innenfor sosiologien blir dette ofte kalt for «metodologisk kollektivism». Med metodologisk kollektivism kan vi tenke oss at individene har ulike roller i samfunnet, og at det er samfunnet som legger føringer for aktørene.

På den andre siden har vi perspektivet «nedenfra-og-opp» som mener at som selvstendige individer står aktøren fritt til å handle på egne premisser, og at den sosiale strukturen er et produkt av aktørens handlinger (Aakvaag, 2008). Dette perspektivet blir som oftest referert til «metodologisk individualisme». Med metodologisk individualisme menes det at det er aktørens valg og handlinger som utgjør individets sosiale holdning.

Et tredje perspektiv på aktør/struktur-problemet er en blanding av «ovenfra-og-ned» og «nedenfra-og-opp» posisjonene hvor aktøren og strukturen har en gjensidig påvirkningskraft.

Det finnes åpenbart flere teorier innen samfunnsvitenskapen og sosiologien som omhandler avvik, men jeg har valgt ut noen av perspektivene som jeg synes gir god informasjon og forståelse for hvorfor vi som selvstendige individer bryter med samfunnets formelle sosiale normer.

5. Samfunnets makt og struktur

Et godt eksempel på aktør / struktur problematikken er funksjonalismen. Funksjonalismen tenker «ovenfra og ned», at samfunnet strukturerer aktøren (individet) ved at samfunnet har ulike funksjoner som skal forme mennesket og opprettholde den sosiale orden i samfunnet ved hjelp av ulike funksjoner. Sosiologer og funksjonalister som Émile Durkheim (1858 – 1917) var opptatte av samfunnets sosiale orden, samarbeid og samhold. Samfunnets funksjoner rettet mot samfunnets borgere, slik som at familien skulle være stedet hvor barnet fikk oppdragelse og kunne føle på omsorg, mens skolen stod for utdanning som skulle sikre den økonomiske fremtiden og helt til slutt religion og kirken som skulle stå for det sosiale samholdet i samfunnet (Skog, 2006).

For Durkheim var det viktig å forklare hvordan det moderne samfunnet fungerte på en strukturell og funksjonell måte. Han mente at vi kunne se på samfunnet som en organisme, og for å kunne overleve er samfunnet som en organisme avhengig av ulike organer som har ulike oppgaver. På denne måten ble det en funksjonell beskrivelse og forståelse av hvordan samfunnet fikk en sosial orden. Hvis vi tenker oss at de ulike cellene og organene står for samfunnets normer og regler, kan vi med et sosiologisk perspektiv forstå det slik at dette er funksjonene som må til for at samfunnet skal opprettholde den sosiale orden, altså hva som må til for å «overleve».

For å forstå funksjonalismen enda litt bedre skal vi se på de tre hovedfunksjonene teorien er bygget på. Først har vi funksjon, altså samfunnets struktur og funksjon. Familien sørger for omsorg og oppdragelse, skole sikrer utdanning og økonomiske levevilkår, og religion (kirken) skaper samhold innad i samfunnet. Videre har vi holisme, dette er hvordan samfunnet påvirker individet. Helt til slutt har vi integrasjon, det vil si grunnlaget for den sosiale orden i samfunnet. Nye medlemmer av samfunnet (enten tilflyttende eller nyfødte) integreres og sosialiseres inn i det nye samfunnet for å opprettholde den sosiale orden (Skog, 2006).

Videre snakket Durkheim om solidaritet for å kunne forstå det moderne samfunnet på en strukturell og funksjonell måte. Ifølge Durkheim kan solidaritet deles inn i to kategorier, nemlig organisk og mekanisk solidaritet. Med organisk solidaritet menes det at det ikke er mulig å ha en sosial struktur hvis det ikke er ulike oppgaver aktørene skal gjøre. Da blir det solidaritet ved å være avhengig av hverandres yrker som igjen fører til gjensidig avhengighet. Med mekanisk solidaritet snakker Durkheim om at det er samhold i samfunnet da aktørene i

samfunnet er like. Det vil si at vi har like forutsetninger og livssjanser (Østerberg, 2017). Med denne formen for struktur i samfunnet kan vi lettere forstå «ovenfra-og-ned» perspektivet da funksjonalistene mener at aktørene lærer sine handlinger fra strukturen (samfunnet).

Durkheim mente at kriminalitet i et samfunn var viktig på en slik måte at det viste hvor grensene på rett og galt gikk, og hva konsekvensene var av å bryte samfunnets normer og regler. Ved å sanksjonere kriminalitet ville det være lettere å opprettholde den sosiale orden i samfunnet. Det vil igjen føre til en belønning for de lovlydige i samfunnet for deres adferd, og det er med på å opprettholde bevisstheten og solidariteten i samfunnet. Balansen mellom for mye og for lite kriminalitet i samfunnet er viktig for å opprettholde den kollektive bevisstheten. Blir det for mye kriminalitet blir det plutselig den nye normalen, og samfunnet må endre seg og tilpasse seg dette. Blir det for lite kriminalitet, må samfunnet igjen tilpasse seg (Hauge, 1990).

5.1 Tap av verdigrunnlag i samfunnet

I overgangen fra mekanisk til organisk solidaritet får vi det første møtet med begrepet anomi. Begrepet finner vi aller først hos Émile Durkheim i hans første avhandling med navn «Selvmordet» fra 1897. I Durkheims tolkning av anomi blir anomi beskrevet som normløshet, det vil si at mennesket ikke lenger har et tydelig verdigrunnlag, og at de mangler tillit til samfunnets normer. Videre snakket Durkheim om at selvmord kunne skyldes anomi, når mennesket ikke lenger forstod sin plass i samfunnet forsvant også meningen med livet for mennesket. Økonomisk vekst og økonomiske krisetider var ifølge Durkheim spesielt viktige årsaker til anomi. Ved økonomisk vekst var det iver etter å kjøpe alt det nye og forventningene om ytterligere vekst utviklet seg raskere enn selve realiteten. Når krisetidene treffer et samfunn kan det føles for noen mennesker at verden går under når de ikke lenger kan tilfredsstille sin tilvante levestil (Skog, 2006). Her kan vi se hvordan samfunnet har strukturert det til å være normalt å alltid kjøpe og eie det nyeste. Individet er ikke forberedt på denne form for motgang, og kan føle på å ikke passe inn i samfunnet da individet må avvike fra det som storsamfunnet tenker er det normale.

Sosiolog Robert Merton så på anomi på en litt annerledes måte. Hans teori om anomi tar utgangspunkt i det amerikanske samfunnet hvor den amerikanske drømmen står i fokus. Nettopp at dersom en jobber hardt nok for det så kan en oppnå hva som helst (Skog, 2006).

Merton sitt syn på anomi kan også gjerne tolkes litt som en frustrasjonsteori. Med frustrasjonsteori tenker jeg på hvordan i den amerikanske drømmen, der alle blir forespeilet at så lenge de bare jobber hardt nok så kan de oppnå alt, det finnes ingen grenser for oppnåelse så lenge en bare jobber hardt nok for det. Her spiller de ulike ressursene mennesker har i samfunnet inn. Noen mennesker i samfunnet har bedre ressurser enn andre, og dermed oppstår det et gap mellom samfunnsborgerne (Skog, 2006). Siden oppgaven min handler om ungdommer kan vi for eksempel se på hvordan ungdommer føler at de andre forventer at vi har det nyeste innen mote og teknologi. Ungdommer med begrensede muligheter for å oppnå det «alle» andre har, kan føle på en form for frustrasjon. Eller så er dette noe ungdommen selv ønsker, det nyeste klesmerket eller den nyeste telefonen. Frustrasjonen som oppstår, kan føre til at ungdommene går til kriminelle handlinger for å nettopp få det de vil ha. Det er dette Merton mener med anomi, at personer står overfor et slikt gap. Enten så kan personene akseptere og forholde seg til samfunnets regler, eller så kan ønsket om å få den amerikanske drømmen (rikdom) være såpass stort at personer tyr til avvikende og ulovlige midler for å oppnå dette. Merton mener at det er manglede samsvar mellom ressursene og mulighetene, og at det er et for stort press i samfunnet om å oppnå det en vil og hva som anses å være det normale i samfunnet, om det så er gjennom kriminelle handlinger (vinningskriminalitet) (Skog, 2006).

Merton snakker om fem tilpasningsmåter i samfunnet for individet:

1. Konformitet: Det å godta normene og reglene. Individene godtar at de kanskje ikke kan nå målene sine, men avviker fra kriminalitet og heller samsvarer med samfunnets normer og regler.
2. Innovasjon: Målet er å lykkes med målene sine, og ulovlige virkemidler blir brukt dersom de lovlige virkemidlene eventuelt er blokkert eller ikke mulig for individet å benytte seg av.
3. Ritualisme: Individet finner seg i samfunnets normer og regler, men nedjusterer egne mål og ønsker for å lettere kunne oppfylle egne mål og drømmer.
4. Retreatisme: Det å ikke føle at en når målene sine, og samfunnets normer stresser en kan føre til at individet velger å bruke avvikende midler som alkohol, rusmidler eller selvmord som en måte å «rømme» fra virkeligheten på.
5. Opprør: Individet utfører opprør mot samfunnet for å endre dagens system, gjerne ved bruk av vold eller terror.

Ved bruk av disse synspunktene er det lettere å forstå handlingene til individene som bryter med de formelle normene, de som avviker fra det normale (Hauge, 1990).

Mertons frustrasjonsteori og anomi flettes sammen med konfliktteorien, som har sin opprinnelse som stammer fra Karl Marx (1818 – 1883), hvor han mente at samfunnet var i en evig konflikt da det var stor konkurranse om begrensede ressurser i samfunnet. De rike i samfunnet prøvde å beholde de begrensede ressursene for seg selv, ved å undertrykke de fattige i samfunnet. Dette er med på å skape sosiale problemer i samfunnet, som igjen fører til sosiale ulikheter. Michael Schwalbe (2008) definerer ulikhet med at noen mennesker har mer av noe enn hva andre har, og dette viser igjen hvordan det er sosial, politisk og materiell ulikhet blant sosiale grupper i samfunnet. Ungdommer som er ressurssterke har lettere for å ikke føle seg utenfor i samfunnet, og slik opprettholdes sosial ulikhet i samfunnet da ungdommene som er ressursvake. Når det kommer til sosiale avvik vil konflikteorien kunne være med på å gjøre at det blir brudd i samfunnets normer ved at individer bryter med normer da det er ulike regler for de sosiale gruppene (Skog, 2006). Willem Bonger som er en marxistisk (Karl Marx) inspirert sosiolog mente at makten overklassen hadde i et samfunn var med på å opprettholde ulikhetene som igjen førte til kriminalitet. Et av de mest kjente assosiasjoner med begrepet sosialt avvik er som tidligere nevnt i denne oppgaven nemlig kriminalitet, og ved å opprettholde ulikheter i samfunnet vil dette kunne føre til økning i kriminelle handlinger utført av individer, altså brudd på de sosiale normene i samfunnet i kampen om de begrensede ressursene (Skog, 2006). Ser vi på dagens ungdommer i Norge kan vi dra paralleller til det Willem Bonger snakker om, og det at ressurssterke ungdommer har tilgang til samfunnets goder slik som for eksempel det å kjøpe seg «gode karakterer». Dette vil igjen føre til at den ressurssterke ungdommen har bedre forutsetninger når det kommer til eventuelt høyere utdanning, enn hva en ungdom fra en ressurs svak familie har. Som tidligere nevnt er det gjerne de med makt i samfunnet som bestemmer lover og regler, og siden et avvik er et resultat av brudd på lover og regler skapt av mennesker, er det ikke unaturlig å tenke at de med minst ressurser kan komme i situasjoner i livet hvor eneste utvei vil være å bryte med samfunnets normer.

Det er igjen samfunnet som bestemmer hva som er det normale, og dersom et individ ikke har hva samfunnet ser på som det normale, kan fristelsen og ønsket om å oppnå dette vinne over fornuften over hva som er rett og galt. Med denne informasjonen mener jeg at dette er et eksempel på «ovenfra og ned» perspektivet, fordi samfunnet har strukturert hva som anses å

være «normalen». Den strukturelle egenskapen i samfunnet gjør at det er sosial ulikhet mellom individene, og hvor du befinner deg i den sosiale klassen gir deg muligheter eller eventuelt begrensinger i forhold til hva du kan oppnå eller ikke. Her kan vi trekke paralleller mellom anomien til Durkheim, hvor han snakker om at individet ikke lenger forstår sin plass i samfunnet, og Merton sitt syn på anomi, hvor det handler om at individet ikke har tilgang til ressursene som trengs for å ikke avvike fra samfunnets normale.

6. Ungdommens identitetsdannelse

Vi har nettopp sett på ovenfra-og-ned perspektivet, hvor samfunnets struktur står i fokus, og nå vil jeg gå nærmere inn på hvordan de sosiologiske teoriene om det omvendte perspektivet på aktør/struktur-problemet fungerer, nemlig nedenfra-og-opp perspektivet. Her er det aktøren, det vil si individet, som står fritt for valgene av egne handlinger.

Sosiolog Travis Hirschi har utviklet teorien om sosial kontroll, som i motsetning til de fleste andre teorier som ofte stiller spørsmål til hvorfor mennesker blir kriminelle, vil heller Hirschi fokusere på hvordan mennesker avstår fra kriminalitet eller andre sosiale avvik.

Utgangspunktet hans er at vi i løpet av barneoppdragelsen skal ha fått såpass god oppdragelse at vi skal ha lært oss samfunnets normer og regler. Han mener at i sosialiseringprosessen er det viktig at barn tilegner seg evnen til å motstå fristelser, en form for selvkontroll hvor samfunnets normer og regler er blitt internalisert i barnet (Skog, 2006). Hos individer med sterke bånd til andre deltakere i samfunnet (familie og venner) vil et sosialt avvik føre til større tap, enn hos et individ som ikke har noe særlig sterkt bånd til resten av samfunnet, og har derfor mindre å tape ved å bryte de sosiale normene i samfunnet (Hirschi, 1969). Her kan vi se for oss et individ som gjør det bra på skolen og i det sosiale (stor vennekrete), hvis dette individet skulle gjøre en kriminell handling, la oss for eksempel si naskeri på en butikk. Da ville avviket (den kriminelle handlingen) gjerne føre med seg større tap for individet da individet ville miste respekten fra sine nærmeste i samfunnet. Dersom individet ikke har noe sterkt bånd til verken det sosiale eller skole, vil naskeriet ikke nødvendigvis føre med seg et større tap for individet, individet vil kanskje allerede føle at bunnen er nådd og at respekten fra andre i samfunnet har vært fraværende i lang tid. Her har individet allerede kjent på det å bli stemplet av samfunnet, og her vil jeg dra inn det sosiologiske perspektivet som handler om stempingsteorien. Sosialpsykolog George Herbert Mead (1863 – 1931) er grunnleggeren av stempingsteorien, og med denne teorien mener Mead at vi lar oss «speile» av omgivelsene rundt oss, altså at vi lar oss selv påvirke av hvordan andre oppfatter oss (Mead, 1937). Som

tidligere nevnt i denne oppgaven kan mennesker som bryter med de sosiale normene bli stemplet som avvikere. Ikke bare lar vi andre stemple oss, men vi stempler oss selv også. Når en aktør blir stemplet som kriminell i samfunnet skyldes dette at aktøren har brutt med hva samfunnet ser på som greit og ikke. Videre vil menneskene rundt aktøren begynne å se nøyer etter andre avvikende tendenser hos personen, og terskelen for å fortsette å stemple noen er betraktelig lavere da de allerede har avvikt fra normalen tidligere (Skog, 2006). Dette kan føre til at den som har fått et stempel av medborgerne i samfunnet begynner å se på seg selv på samme måte, at vi lar oss «speile» av hva andre sier og mener om oss, og stempler oss selv som en avvikler og en kriminell. Aktøren vil føle seg utilpass, og den enkleste og raskeste måten vil være å flykte fra presset ved å akseptere stempelet. En slik aksept kan være med på at en ønsker å møte likesinnede med samme stempel. Her vil likesinnede gå inn og dekke over hullene hos aktøren når det kommer til tilhørighet (familie og venner).

Det som er viktig å huske på er at vi alle mennesker er ulike, noen er høye og noen er korte. Vi har forskjellige kroppsformer og øyefarger. Noen av oss er flinkere i en viss idrett enn hva andre er. Dette er hva vi kaller for individuelle forskjeller, men når dette er med på å bestemme hva som er det normale i samfunnet, vil dette være med på å skape avvik. Dette kan vi kalle for primæravvik, det vil si avvik som vi ikke selv oppfatter eller tenker at er et avvik (Skog, 2006). I en allerede vanskelig og utfordrende periode av livet, nemlig ungdomstiden, hvor ungdommene stadig ønsker aksept, kan det være vondt og vanskelig å føle seg stemplet som noe annet enn «normalen» i samfunnet. Plutselig var utseendet (som ungdommen ikke kan noe for) ikke det som ble sett på som «normal» mer, og ungdommen vil kunne stemple seg selv som noe «unormalt». Som nevnt tidligere så er det samfunnet som bestemmer hva som anses å være normalt, og det som kanskje var normalt før i tiden, er ikke nødvendigvis normalt nå – og omvendt. Går vi bort fra utseende, men heller ser på andre avvik som har endret seg gjennom de siste årene kan vi for eksempel se på abort. Før i tiden var dette straffbart, og dersom en kvinne valgte å avbryte svangerskapet var det en straffbar handling. Nå i et mer moderne samfunn vil kriminalitet gjerne være mer rettet mot vinningskriminalitet, altså at personen utfører en handling for personlig vinning, enten i form av økonomi, status eller annet som gir personen som utfører handlingen en positiv fordel.

For ungdommer er det å bli akseptert utrolig viktig, det at en føler en form for tilhørighet til en gruppe. Samtidig ønsker ikke ungdommer å skille seg for mye ut, derfor er terskelen lav for å få innpass hos en gruppe, det å ikke måtte føle seg utenfor samfunnet. Ungdommene har gjennom oppveksten gått gjennom sosialiseringprosessen, og her har de lært hvordan de skal

opptre i samfunnet, hva som er forventet oppførsel og hva som er avvikende oppførsel. Sosial kontrollteorien er nok den teorien som vektlegger høyest dette med at ungdommen har et behov for et sterkt bånd til samfunnet for å ikke utføre kriminelle handlinger.

Ungdommer modnes i ulike tempo, og derfor er det viktig å huske på at ungdommen kanskje ikke enda har helt forstått alle sosiale normer og regler i samfunnet. Derfor må vi være ekstra påpasselige når en ungdom tråkker over grensa på hva som er rett og galt, og ikke forhånds stemple ungdommen. Ifølge Haugen (1990) kan en slik stempling av ungdom føre til at ungdommene selv tror de er kriminelle og derfor velger å gå inn i rollen som kriminell. Et ungt menneske som enda ikke har fått utviklet forståelsen for alle samfunnets normer kan derfor bli lett påvirket av omgivelsene rundt seg.

6.1 Ungdom – en subkultur

Jeg ønsker å trekke frem en videre utvikling av stemplingsteorien som sosiolog Howard S. Becker har utviklet. Et av de mest kjente verkene til Howard Becker er «outsiders», hvor han snakker om hvordan mennesker i samfunnet som bryter med de sosiale normene blir stemplet som «outsidere» (Becker, 2008). I denne boken snakker han spesielt om subkulturer og avvikende adferd i samfunnet. Becker mener at samfunnet stempler visse grupper eller noen typer mennesker med en negativ oppfatning. Slik som for eksempel ungdommer. Ungdommer får ofte et negativt stempel da dette er en samfunnsgruppe som skiller seg ut i storsamfunnet. Ungdommer står for den største gruppen innen kriminalitet, nettopp ungdomskriminalitet. Ungdommer som opplever å bli stemplet som avviker i samfunnet kan være ekstra utsatt da ungdom kan være mer sårbare for mottagelse av negative reaksjoner fra voksne mennesker i samfunnet (Hauge, 1990). Ungdommer ses ikke på som et fullverdig voksenmedlem i samfunnet, og med negativ stempling fra de voksne kan dette føre til at ungdommer utfører avvikende handlinger slik som hærverk for å markere seg. Ungdommene som utfører slike handlinger opplever gjerne en form for statusfrustrasjon, at de ikke blir hørt.

Her ønsker jeg igjen å dra inn Durkheim og hans syn på samfunnets struktur. Han snakker om hvordan det er store forskjeller i storbyene og på landet, at det er lettere å opprettholde den sosiale orden på landet hvor det bor mindre mennesker, hvor gjerne alle kjenner alle er terskelen for å unngå å bli stemplet større da en ville følt at hele lokalsamfunnet kjente til deg. I en storby i det mer urbane livet hvor det bor flere mennesker vil det kanskje ikke være like skummelt for noen å bli stemplet som en avviker da det vil være flere å ta av, flere likesinnede

som vil kunne forstå situasjonen din og eventuelt lever i samme situasjon. I en større by vil ikke nødvendigvis en avviker føle at alle han eller hun møter på tenker noe negativt om en, mens i et lite lokalsamfunn hvor alle kjenner alle vil det være lett å føle at stempelet er såpass synlig da normbruddet individet gjorde var synlig for hele lokalsamfunnet. Den sosiale orden bygger på samfunnsstrukturen, hvordan familie har vært med på å forme ungdommenes identitet, og gitt ungdommene nødvendig kunnskap om samfunnets normer og regler.

Et annet kjent og viktig begrep som ofte blir brukt sammen med stempling er stigma som ble først presenter av samfunnsforsker Erving Goffman. Selve teorien om stigma går ut på den sosiale prosessen av stempling. I boken «Stigma - Den avvikandes roll och identitet» (1963) av Ervig Goffman blir stigma definert som det at et individ ikke blir fullstendig sosialt akseptert. I dag forbindes gjerne stigma med skam, at en ikke er fullstendig akseptert i samfunnet (Goffman, 1963). I følge Goffman blir stigma forklart som et avvik hos mennesket enten ved fysiske og psykiske avvik, eller ved feil og funksjonshemming. For å lettere forstå dette så kan vi tenke oss hvordan det er når vi først møter på et nytt menneske. Det første vi legger merke til er gjerne menneskets sosiale identitet. Med sosial identitet menes individets tilhørighet til de andre i samfunnet, og hvordan individet ser på seg selv i samfunnet (Goffman, 1963). Som Becker snakker om i sin avhandling «outsiders», snakker han om hvordan samfunnet forhåndsdømmer visse grupper og personer. I likhet med Goffman snakker Becker om en form for negativ stempling av individer som avviker fra det normale. Dette kan være avvik som avvikerer selv ikke ser på som et avvik, og derfor klarer ikke individet å se på seg selv som en avviker i samfunnet.

Når vi snakker om skam og stigma, er det individet som føler på skam av å være annerledes. Det å ikke få den fulle aksepten i samfunnet gjør noe med menneskets selvbilde, og som Mead snakket om i sin stemplingsteori, så lar vi oss «speile» av hva andre mennesker tenker om oss. Til vi til slutt stempler oss selv som annerledes enn normalen (Skog, 2006). Her kan vi igjen dra paralleller til hvordan et individ med en funksjonshemming kanskje ikke ser på seg selv som annerledes, men samfunnet ser på personen som annerledes og derfor stempler individet som avviker, og individet lar seg speile av hva samfunnet mener om han.

Det kan for ungdommer være lettere å finne andre som har det på samme måte som de selv, andre ungdommer som føler på stigma og stempling. Ungdom blir fort sett på som en marginalisert gruppe. En marginalisert gruppe vil si en gruppe som faller utenfor i samfunnet. Spesielt hvis vi tenker på ungdomsgjenger, en subkultur. En ungdomsgjeng faller utenfor

normalen når ungdomsgjengen gjør kriminelle handlinger (Heggen & Øia, 2005).

Ungdommer som føler seg utenfor samfunnet, føler seg som en «outsider» kan finne trygghet og aksept i ungdomsgjenger hvor medlemmene av gjengen har samme følelse når det kommer til tilhørighet til samfunnet, nettopp at de føler seg utenfor.

Michael Gottfredson og Travis Hirschi utviklet også en teori som de valgte å kalle for selvkontroll. Her bryter Hirschi til dels med sin første teori som vi nettopp gikk gjennom (kontrollteorien). I selvkontrollteorien bygges det videre på dette med at individet allerede i barneoppdragelsen må lære seg selvkontroll. Som nevnt i teorien om sosial kontroll vil fravær av selvkontroll i barneoppdragelsen føre til at individet vil kunne ha lav terskel for å motstå fristelser, og derfor mener Gottfredson og Hirschi med denne teorien om selvkontroll at avvikere har lav eller ingen selvkontroll som igjen fører til impulsive eller kortsiktige valg hvor egen lykke står øverst (Gottfredson & Hirschi, 1990). Kritikken denne teorien får er at den glemmer ut at alle selvstendige individer har en egen fri vilje, og derfor blir det feil å si at individer med svakt bånd til samfunnet i større grad vil bli avvikere.

I en subkultur er det gjerne andre normer og regler som er aksepterte, og derfor skiller de seg ut fra storsamfunnet. Eksempler på dette kan være at medlemmene i en gjeng tenker at marihuana er greit, mens i storsamfunnet er dette et sosialt avvik og kriminalitet. Derfor er det viktig når en ungdom bryter med formelle sosiale normer at medborgerne i samfunnet ikke automatisk stempler ungdommen for kriminell, for da kan dette igjen føre til at ungdommen speiler seg selv i det andre mennesker i samfunnet sier, og til slutt ser på seg selv som kriminell og oppsøker kriminelle miljøer hvor ungdommen føler seg godtatt.

En annen avhandling fra Howard Becker som heter «Becoming a marihuana user» kan være med på å forstå hvorfor ungdommer velger å gjøre kriminelle handlinger. I avhandlingen sin snakker Becker om hvordan mennesker lærer å like marihuana. Det som er interessant med denne avhandlingen er at han mener det er tre steg som må til for at mennesket skal lære å like marihuana. Samtidig så snakker han om at å røyke marihuana ikke er det største sosiale avviket, en del på grunn av at det er lovlig i noen land, men også det at det ikke går utover så mange andre enn selve røykeren. Det spennende med Beckers sin avhandling er de tre stegene. Først har vi det at personen må lære å røyke marihuanaen på riktig måte slik at de får den virkelige effekten ut av røyken. Steg to er å lære å kjenne igjen effektene av marihuanaen, slik at det er lettere å forstå hvordan en skal forholde seg når en først benytter marihuana. Helt

til slutt er steget å kunne nyte det, finne en glede med det (Becker, 1953). Dersom en person som skal lære å røyke marihuana gjør dette sammen med mennesker som har gjort dette flere ganger vil nybegynneren kunne både få positive opplevelser ved å dele opplevelsen med dem, eller få tips for at opplevelsen skal bli bra. Hadde dette vært noe en person skulle prøvd for første gang helt alene med lite kunnskap om det som skjer og ikke klarer å plassere det til en fin opplevelse, vil det gi personen en dårlig erfaring med marihuana. På samme måte kan vi tenke oss at ungdommer føler det. Blir ungdommene møtt av likesinnede som kanskje har opplevd det ungdommen står midt oppi, er det lettere å klare å se det fine i alt, og ikke bare tenke alt negativt rundt det å for eksempel ikke eie det dyreste klesplagget, eller den nyeste telefonen.

7. Samfunnets normalitet – årsaken til kriminalitet?

På 1920-1940 tallet var sosiologene Clifford Shaw og Henry McKay fra den kjente Chicagoskolen svært opptatte av sosialisering og integrasjon. De utførte en sosialøkonomisk studie i de ulike bydelene av Chicago, og funnene viste at det utviklet seg fattigdom i bydeler da de ressurssterke innbyggerne flyttet, og det ble en overflod av ressurssvake innbyggere i visse bydeler (Skog, 2006). I bydelene hvor de ressurssterke flyttet fra ble det mindre og mindre sosial orden, og det var ikke noe særlig samhold mellom befolkningen i bydelene. Dette førte igjen til at det var lite sosial kontroll mellom de fungerende voksne i samfunnet og ungdommene. Ungdommene ble overlatt til seg selv og gjenger ble opprettet. Unge ungdommer kom i kontakt med eldre ungdommer som allerede hadde falt utenfor som igjen gjorde at det var en stor fare for at de unge samfunnsborgerne skulle falle i samme spor. I den andre enden hvor de ressurssterke hadde flyttet viste det seg at den sosiale kontrollen kun ble sterkere (Skog, 2006). Her kan vi trekke paralleller til det norske samfunnet, spesielt godt er eksempelet med bydelen Grorud i Oslo hvor innbyggerne i Grorud blir stemplet av resten av landet som en fattig og ressurs svak bydel. Samtidig som ungdommene selv i Grorud har akseptert stemplingen, og føler seg trygg og akseptert i lokalsamfunnet. De drar goder av den negative stemplingen, og ønsker selv å opprettholde denne type status for å markere seg overfor resten av samfunnet (Rosten, 2017).

Her kan vi dra linjer til hvordan Merton snakker om anomi, og stemplingsteorien til Mead. Merton kritiserer samfunnet for å bestemme hva som skal være normalt å eie og ha. Dette fører igjen til at terskelen blir lav for å bryte med samfunnets lover og regler for å oppnå det samfunnet definerer og mener er det normale. Han mener at det kulturelle i samfunnet ikke er

oppnåelig slik samfunnet er strukturert. Det er for stor kamp mellom knappe ressurser for å kunne nå de kulturelle målene og ønskene samfunnet har definert som normalt. Mead på sin side snakker om stempingsteori, og jeg mener dette er aktuelt nettopp fordi ressursvake stempler negativt av samfunnet, og det er tidligere nevnt at det er majoriteten av samfunnet (gjerne de ressurssterke) som bestemmer hva som er et avvik.

I Norge har ikke ungdommer særlig høy status i samfunnet sett i forhold til andre kulturer og andre land. Vi kan vel egentlig si at ungdommer er marginalisert i det norske samfunnet. Er det norske samfunnet med på å opprettholde kriminalitet? De rike og høyt på den sosiale stigen i samfunnet står gjerne for lovene og reglene, som igjen fører til at de på lavere trinn på stigen kan føle seg utenfor. Et individ som bryter med samfunnets normer blir som nevnt tidligere stemplet som en avviker, og noen av avvikene er kanskje ikke like alvorlige, og derfor vil stempelet kun være kortvarig. Eksempler på dette kan være fartsoverskridelse (hvor ingen liv sto i fare for å gå tapt) eller å ta med seg noen flasker for mye over svenskegrensa etter en harrytur. Personen har brutt med samfunnets normer, men det verste en opplever er at noen hever et øyenbryn eller ser litt stygt på deg (Skog, 2006) Med mer alvorlige overtredelser av samfunnets normer vil personen bli negativt stemplet, og dette stempelet må kanskje personen bære med seg resten av sin levetid. Når vi snakker om ungdommer sier vi ofte at den gutten eller den jenta oppførte seg fint eller gjorde en fin handling til ungdom å være. Plutselig har den ungdommen fått et merke på seg at det de gjør i samfunnet er godt mottatt. Og i utforskningen i det å finne sin egen identitet og plass i samfunnet kan det være at den nevnte ungdommen bryter med sosiale normer og gjør en kriminell handling. Plutselig er synet de andre i samfunnet hadde av ungdommen endret fra noe fint til noe negativt.

Det er tydelig at de aller fleste teoriene jeg har valgt ut for å prøve å forstå sosialt avvik i lyset av sosiologiske perspektiver har familie og oppvekst som sine fellesnevner. Det kan forstås med at vi i primærsosialisering (familie) lærer oss oppdragelse, det å kunne forstå hva som skjer i samfunnet, slik som normer, verdier og oppførsel.

8. Oppsummering

Sosialt avvik er et sammensatt begrep som ikke så lett lar seg forklare ved enkeltfaktorer da det vil variere fra samfunn til samfunn hva som defineres som «normalen», og hva som må til for å begå et sosialt avvik, altså bryte med samfunnets formelle normer. Gjennom denne oppgaven har jeg fått et mye klarere syn på hva sosialt avvik er, og hvordan det påvirker oss som individer. Ved å se nærmere på kjente sosiologiske perspektiver som omhandler avvikssosiologi har jeg lettere kunnet forstå hvorfor sosiale avvik kan oppstå, og kanskje spesielt blant ungdommer som står midt i en identitetsdannelse. For å best mulig kunne besvare problemstillingen min «Hvordan forstås sosialt avvik i sosiologien?» har jeg forklart hva et sosialt avvik er, og hvordan sosiale avvik kan oppstå. Det at et fullverdig medlem av et samfunn bryter med samfunnets normer og regler, som igjen fører til uro i den sosiale orden, er et sosialt avvik. Videre har jeg benyttet meg av kjente sosiologiske perspektiver på mulige årsaker til avvik, både på makro og mikro nivå, hvor aktør eller struktur har vært hovedgrunnen til individets handlinger. Med aktør så menes enkeltmennesket og med struktur kan vi tenke oss storsamfunnet. Forståelsen for hvordan stempingsteorien påvirker individet har ført til at jeg selv vil tenke meg nøye om før jeg tydelig stempler noen som kriminell. Oppgaven har også sett på aktør-struktur problemet som er et kjent tema i sosiologien. Her har vi sett på perspektiver ovenfra-og-ned (samfunnet ned til individet) hvor de sosiologiske teoriene har ment at sosiale avvik kan oppstå når individet ikke lever opp til rollen samfunnet har strukturert for aktøren. Sosial ulikhet og ulik tilgang til ressurser kan føre til at aktøren avviker fra sin rolle, og igjen avviker fra samfunnets normer og regler. Perspektivet nedenfra-og-opp (individet opp til samfunnet) har vist oss at den sosiologiske teorien for å forstå sosialt avvik begynner allerede i primærsosialiseringen, hvor individet skal ha lært samfunnets normer og regler. Dette perspektivet mener at individet er et selvstendig individ som står fritt til å gjøre egne valg og handlinger. Det at ungdommene kjenner på en såpass sterk frustrasjon over å ikke passe inn i det samfunnet anser å være «normalt», kan føre til at ungdommene bryter med de formelle normene ene og alene som et slags opprør eller et sterkt ønske om å bli akseptert og sett. Videre blir det nevnt i oppgaven at ungdommer utvikler seg i forskjellige tempo, som igjen fører til at ikke alle normene er utviklet samtidig. Derfor er det også farlig å stemple en ungdom for tidlig som kriminell da vi må se på helheten av det som skjer, og ikke glemme ut at en ungdom er en ung voksen i utvikling.

Litteratur

Aakvaag, G. C. (2012). *Moderne sosiologisk teori* (3 utg.). Abstrakt forlag.

Becker, H. S. (2008). *Outsiders*. Simon and Schuster.

Berger, P. L., & Luckmann, T. (2011). *Den samfunnsskapte virkelighet*. Fagbokforlaget.

Heggen, K., & Øia, T. (2005). *Ungdom i endring: mestring og marginalisering*. Abstrakt forlag.

Rosten, M. G. (2017). Territoriell stigmatisering og gutter som «leker getto» i Groruddalen. *Norsk sosiologisk tidsskrift*, 1(01), 53-70.

Selvvalgt litteratur

Becker, H. S. (1953). Becoming a Marijuana User. *The American Journal of Sociology*, 59(3), 235–242. <https://doi.org/10.1086/221326>

Goffman, E. (1963). *Stigma. Den avvikandes roll och identitet*. Prentice Hall.

Gottfredson, M. R., & Hirschi, T. (1990). *A general theory of crime*. Stanford University Press.

Halvorsen, K. (2001). *Sosiale problemer: en sosiologisk innføring*. Fagbokforlaget.

Hauge, R. (1990). *Kriminalitetens årsaker: utsnitt av kriminologiens historie*. Universitetsforlaget

Hirschi, T. (1969). *Causes of Delinquency*. University of California Press.

Mead, G.H. (1937). *Mind, Self and Society: From the Standpoint of a Social Behaviourist*. Chicago University Press.

Schiefloe, P. M. (2019). *Mennesker og samfunn: innføring i sosiologisk forståelse* (3. utg.). Fagbokforlaget.

Schwalbe, M. (2008). *Rigging the game: How inequality is reproduced in everyday life*. Oxford University Press.

Skog, O. J. (2006). *Skam og skade: noen avvikssosiologiske temaer*. Gyldendal akademisk.

Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgave i sosiologi

SO590-O-2021-VÅR-FLOWassign

Predefinert informasjon

Startdato:	11-05-2021 00:00	Termin:	2021 VÅR
Sluttdato:	25-05-2021 14:00	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Bacheloroppgåve i sosiologi		
SIS-kode:	203 SO590 2 O 2021 VÅR		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Deltaker

Kandidatnr.:	223
---------------------	-----

Informasjon fra deltaker

Antall ord *:	7486
----------------------	------

Egenerklæring *: Ja

Jeg bekrefter at jeg har registrert oppgavetittelen på norsk og engelsk i StudentWeb og vet at denne vil stå på vitnemålet mitt *:

Jeg godkjenner autalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei